

Životu připravují, činní již konají skutky v souladu s požadavky duchovního života, rozjímající jsou již schopni rozjímat o bohu (filosofovat) – 110 v horkosti v záru, v zápalu – 112 se vypuštětie vystupuje

114 večas v tento čas, nyní – 115 v zvláštniem bytu jednotlivě – 119 způsobuje tvoře – 120-121: srov. Gen. 2,2 – 122 jakož die svatý Augustin: De Genesi ad litteram (Doslovný výklad Genese; PL 34, 302) – 123 utěšené potěšující – 127: srov. Ž. 33, 9

O CÍRKVI

V období vyhnanství, a to 8. června 1413, dokončil Hus také svůj nejvýznamnější spis latinský. Je to rozsáhlý traktát o 23 kapitolách *De ecclesia (O církvi)*, myšlenkově i slovně se opírající silně o Viklefa. Hus převzal Viklefovo učení, zejména pokud mělo sociální dosah, zatímco odmítal některé jeho názory věroučné, zvláště tzv. názor o remanenci při svátosti oltářní (podle něhož při proměňování chléb zůstává ve své podstatě chlebem a mění se v tělo Kristovo jen symbolicky). Převzal i učení, že církev je sbor vyvolených k spasení, v jehož čele stojí Kristus, a nikoli organizace vedená a řízená papežem. Hus z tohoto názoru sám pro sebe vyvodil, že se i po vyhoštění papežem může pokládat za člena církve, a naopak že se z církve sám vylučuje papež a každý jiný duchovní, žije-li v hříchu. Tím se Hus postavil proti autoritářství a místo důstojnosti plynoucí z postavení dosadil nové měřítko hodnocení lidí: jejich vlastní život.

(O TĚLE A O HLAVĚ CÍRKVE)

Dále je třeba si uvědomit, že Kristus je nazýván hlavou církve proto, že je nejdůstojnější osobou v lidském pokolení, udílející všem jeho údům pohyb a vnímání. Jako je totiž u člověka hlava nejvýznamnější částí těla, rozuměj lidského, která udílí tělu a jeho částem pohyb a vnímání a bez níž nemůže ani tělo, ani žádný jeho úd žít vskutku přirozeným životem, tak Kristus, jsa pravý bůh a pravý člověk, je osoba, která udílí duchovní život a pohyb své církvi a každému jejímu údů a bez jejíhož vlivu nemůže nikdo žít ani vnímat. A jako jsou v lidské hlavě soustředěny všechny smysly, tak jsou v Kristu „skryty všechny poklady moudrosti a známosti boží“, jak je patrné z epístoly ke Kolossenským 2. Shora vyslovená myšlenka je obsažena v témže listu Apoštolově ke Kolossenským 1: „Všecko skrze něho a v něm stvořeno jest. A on jest přede všemi a všecko jím trvá. A on jest hlava těla církve, který jest počátek, prvorozrozený z mrtvých, aby on ve všem měl prvenství, poněvadž se zalíbilo bohu, aby v něm všecka plnost přebývala a skrze něho aby smířil se sebou všecko.“

Jednotu pak těla církve ukazuje Apoštol v 1. listě Korintským 12, kde předně říká, že „rozdílnost darů milosti, služeb a působení“ pochází od jednoho duchovního pána, který působí ve všech. Milost totiž musí předcházet: ona je začátek služby u duchovních a začátek práce u laiků. Milost pak dává duch. Pán přijímá službu a bůh službu vyžaduje. „Jednomu,“

říká, „je duchem dána řeč moudrosti, jinému pak řeč vědění podle téhož ducha, jinému víra v témž duchu, jinému dar uzdravovat v jednom duchu, jinému konat zázračné skutky, jinému pak proroctví, jinému pak rozeznávání duchů, jinému dar mluvit různými jazyky a jinému výklad řeči.“ A zdá se, že Apoštol přenáší důsledně toto devatero v témž pořadí na lidi, kteří tyto dary přijímají. Říká: „Některé ustanovil bůh v církvi předně za apoštoly, druhé za proroky, třetí za učitele, potom ustanovil divy, dále dary uzdravování, pomocné služby, správy, různé jazyky a výklady řeči.“ Toto devatero je možno přizpůsobit dřívějšímu výčtu. A na témže místě říká Apoštol, srovnávaje tělo církve a jeho údy s přirozeným lidským tělem: „Neboť jako tělo jedno jest a má mnoho údů, ale všechny údy těla, ač je jich mnoho, jsou jedno tělo, tak i Kristus.“

Je však třeba poznamenat, že je trojí shoda a trojí rozdíl mezi údy těla mystického a těla lidského. Neboť jako údy vytvářejí jedno tělo, s nímž duše je spojena, a dále jako každý úd je potřebný kterémukoli druhému údů, když si navzájem pomáhají ve svých úkolech, tak je tomu i s údy církve silou společenství a poutem lásky. Za třetí pak, jako se údy těla věnují svým úkolům, tak i údové církve, neboť podle Chrysostoma ve spise Nedokončený výklad na Matoušovo evangelium (*De opere imperfecto*) „člověk je jako kniha, do níž je vepsáno celé křesťanské náboženství“. Jako je tedy úzká souvislost mezi hlavou a nohama, tak jsou spolu spojeny rozum a cit. A jako každý úd, ušlechtilý nebo neušlechtilý, slouží duchu bez vzájemné svárlivosti, tak každý úd církve slouží Kristu bez svárlivosti, kdo je vyšší a kdo je podřízený. A jako se vynikající údy nechlubí svou ušlechtilostí, ale plní svůj úkol, jak je duše řídí, k vzájemné podpoře všech údů, tak tomu má být i mezi údy církve. A jako oči a tvář nejsou při svých úkonech zakryty, aby zahalené neuvedly člověka v potupu a nepřivodily jeho zkázu, tak Kristus a apoštolové, naplnění zápalením lásky, ale zcela prosti zápalu žádostivosti, nezahalili se po způsobu světských lidí časnými věcmi. A takovými očima mají být i jejich náměstkové, všichni duchovní. Avšak méně ušlechtilé údy, za které se stydíme, jsou více utajeny a složitěji a jemněji přikryty. A tak je tomu s údy hodnými opovržení, skrze něž se vyměšují výkaly církve.

Rozdíl pak mezi údy těchto těl lze určit takto: První je v tom, že jsou-li části církve spolu spojeny milostí, neohlížejí se na postavení nebo umístění polohy těla, jak to činí lidské údy. Druhý rozdíl je v tom, že jde-li o údy mystické, není rozpor, nýbrž důslednost v tom, že jeden úd koná úkoly různých druhů. Člověk je totiž jakýsi celek, a proto se sluší, aby horlivě pracoval, seč je. Třetí rozdíl je v tom, že i když do údů církve proudí síly z Krista, jako do údů těla proudí síly z duše a teprve jimi nabývají povahy údů, přece ono proudění je první a činnost údů je dobrovolná, z milosti sdělená a záslužná.

65 Dále je třeba poznamenat, že jako je leccos v lidském těle, co není sou-
částí samého těla, například slina, hlen, výkal, hnís nebo moč, a to ne-
patří k tělu, poněvadž to není součástí těla, něco jiného však je být v těle
lidském součástí, jako je každý jeho úd: v tomto smyslu je něco v mystic-
kém těle Kristově, jímž je církev, a přece to nepatří k církvi, poněvadž to
není její součástí, právě tak jako každý předzvěděný křesťan, který musí
70 být jako výkal z tohoto těla nakonec vyvržen. A tak je něco jiného patřit
k církvi a něco jiného být v církvi.

A zřejmě z toho neplyne závěr: Jestliže všichni křesťané jsou v církvi,
tedy patří k církvi, nýbrž naopak. Neboť víme, že plevel roste mezi obilím,
že se havran živí na témže humně s holubicí a že pleva je vnášena do sto-
doly se zrním. A přece je nepřeklenutelný rozdíl mezi těmito věcmi, jak
75 jsme to znázornili na lidském těle. Tak si to máme představovat i o svaté
matce církvi. K tomu směřuje text z 1. epištoly Janovy 2, kde je řečeno:
„Nyní antikristové mnozí povstali. Z nás vyšli, ale nebyli z nás,“ to zna-
mená: z naší společnosti odešli – tato glosa se čte v oddíle O pokání (De
penitentia) v distinkci 5 – podle milosti předurčení k životu. Neboť kdyby
80 byli z nás, zajisté by byli zůstali s námi. Jako totiž přebytek z jídla vychází
i z hmotných údů, ač přece není z nich, tak vyvrhelové církve, to jest lidé
předzvěděni, vycházejí z ní; a nebyli přece z ní jako její části, poněvadž
žádná její část nemůže od ní nakonec odpadnout, protože „lásky“ před-
určení, která ji samu poutá, „nikdy neodpadá“, jak říká Apoštol v 1. epiš-
tole ke Korintským 13. A to dotvrzuje Apoštol v listě Římanům 8 slovy:
85 „Víme pak, že milujícím boha všechny věci napomáhají k dobrému, totiž
těm, kteří podle úradku jeho,“ rozuměj předurčení, „povolání jsou k svatosti.
Neboť o kterých to předzvěděl, ty i předurčil, aby byli připodobněni obrazu
syna jeho, takže on je prvorozený mezi mnohými bratřími. Které pak
90 předurčil, ty i povolal, a které povolal, ty i ospravedlnil.“ A na závěr dlou-
hého důkazu říká jménem předurčených: „Jsem si jist, že ani smrt, ani
život, ani andělé, ani mocnosti, ani síly, ani přítomné věci, ani budoucí,
ani úděs, ani hlubokost, ani žádné jiné stvoření nebude moci nás odloučiti
od lásky boží, která jest v Kristu Ježíši, pánu našem.“

95 Ještě je třeba poznamenat, jak mnozí říkají, že je čtvrtý poměr křes-
ťanů k svaté matce církvi. Jedni totiž jsou v církvi podle jména i skutečně,
jako předurčení křesťané, poslušní Krista. Druzí nejsou v církvi ani sku-
tečně, ani podle jména, jako předzvěděni pohané. Třetí jsou v církvi toliko
podle jména, jako předzvěděni pokrytci. A čtvrtí jsou v církvi skutečně,
100 ačkoli se zdá, že podle jména jsou mimo ni, jako předurčení křesťané, které
chtějí pochopové Antikristovi odsoudit před tváří církve. Tak zajisté od-
soudili velekněží a farizeové našeho vykupitele k nejpoutnější smrti jako
nějakého rouhače a tedy kacíře, „který byl předurčeným synem božím“
(Řím. 1).

105 Dále jest poznamenat, že žádné místo nebo lidská volba nedělá člověka
údem svaté církve obecné, nýbrž božské předurčení a to se vztahuje na
každého, kdo vytrvale následuje Krista v lásce. Neboť podle Augustinova
spisu O předurčení svatých (De praedestinatione sanctorum) je předurčení
vyvolením z milosti božské vůle, nebo jak se obecně říká: „předurčení je
110 přípravou milosti“ v přítomném čase a slávy v čase budoucím. Podle spisu
O pokání (De penitentia), distinkce 4, je dvojí předurčení. „Jedno, kterým
člověk je zde předzřízen k přijetí spravedlnosti a odpuštění hříchů,“ avšak
nikoli k dosažení života slávy. A na toto předurčení se hodí druhá definice
svrchu uvedená. Druhé předurčení je to, „kterým je člověk předurčen k do-
115 sažení života věčného v budoucnosti“. Teprve po tomto předurčení násle-
duje první, a nikoli naopak. Neboť je-li kdo předurčen k věčnému životu,
vyplývá z toho důsledek, že je tedy předurčen k spravedlnosti. A dosahuje-li
věčného života, tedy dosáhl spravedlnosti. Tento soud nelze obrátit. Mnozí
totiž mají účast na spravedlnosti už nyní, ale protože se jim nedostává vy-
120 trvalosti, nemají podíl na věčném životě.

38: Pseudo-Chrysostomus, Opus imperfectum in Matthaem, hom. 22 (PG 56,
751), ale Hus zde cituje zcela volně asi podle Viklefa, De potestate pape (O moci
papežské, Loserth 39-40) – 68 předzvěděný (praescitus) je určen k věčnému zatracení,
kdežto předurčený (praedestinitus) může očekávat spasení – 71-77 A zřejmě z toho
neplyne... ale nebyli z nás: podle Viklefa, De ecclesia, kap. 3 (Loserth 62,16-26) –
78 De penitentia: srov. Dekret Graciánův (Friedb. 1,1234) – 80-83 Jako totiž přebytek...
nemůže od ní nakonec odpadnout: podle Viklefa, De ecclesia, kap. 3 (Loserth 62,27-31) –
81 to jest lidé předzvěděni: není u Viklefa – 91-94: Řím. 8,38-39; úděs (formido),
kdežto Vulgáta má udatnost (fortitudo); za tím ještě má altitudo (vysokost) –
95-101 je čtvrtý poměr křesťanů... před tváří církve: podle Viklefa, De ecclesia, kap. 4
(Loserth 89,18-24) – 97 a 98 předurčení... předzvěděni: přidává Hus – 101 Antikristo-
vi: přidává Hus – 105-107 místo nebo lidská volba... Krista v lásce: podle Viklefa,
De ecclesia, kap. 4 (Loserth 76,25-28) – 108: Augustinus, De praedestinatione
sanctorum (O předurčení svatých, PL 44, 959n.) – 111: srov. Dekret Graciánův
(Friedb. 1,1233-1234)

(PROTI SLEPÉ POSLUŠNOSTI)

5 Nyní je třeba stručně promluvit o autoritách, které doktoři uvedli
k utvrzení lidské poslušnosti. Neboť předně říkají: „Římskou církev a
představené mají nižší poslouchat ve všem“ atd. podle výroku Spasitelova
v 23. kapitole Matoušově: „Všecko, cokoli by vám řekli, zachovávejte
a číňte.“ Tu se divím, proč doktoři usekli slova Spasitelova na začátku
a na konci. Neboť na začátku neuvedli: „Na stolici Mojžíšově posadili se
zákoníci a farizeové,“ a na konci nepřipojili: „Podle skutků jejich nečíňte,“
ale uvedli jen střední část slovy: „Všecko, cokoli by vám řekli, zachová-
vejte a číňte.“ Tu se mi zdá, že tak učinili proto, že papež a jiní preláti